

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

॥ ద్వితీయః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ద్వితీయః సర్గః ॥

లంకాపుర్యా వర్ణనం తత్ర ప్రవేశవిషయే హనుమతో విచారో
లఘురూపధరస్య తస్య పుర్యాం ప్రవేశస్తదానీం చంద్రోదయశోభాయా
వర్ణనం

స సాగరమనాధృష్యమతిక్రమ్య మహాబలః |
త్రికూటస్య తటే లంకాం స్థితః స్వస్థో దదర్శ హ || 5.2.1 ||

తతః పాదపముక్తేన పుష్పవర్షేణ వీర్యవాన్ |
అభివృష్టస్తతస్తత్ర బభౌ పుష్పమయో హరిః || 5.2.2 ||

యోజనానాం శతం శ్రీమాంస్తీర్త్వాప్యుత్తమవిక్రమః |
అనిఃశ్వసన్ కపిస్తత్ర న గ్లానిమధిగచ్ఛతి || 5.2.3 ||

శతాన్యహం యోజనానాం క్రమేయం సుబహూన్యపి |
కిం పునః సాగరస్యాంతం సంఖ్యాతం శతయోజనం || 5.2.4 ||

స తు వీర్యవతాం శ్రేష్ఠః ప్లవతామపి చోత్తమః |
జగామ వేగవాన్ లంకాం లంఘయిత్వా మహోదధిం || 5.2.5 ||

శాద్వలాని చ నీలాని గంధవంతి వనాని చ |
మధుమంతి చ మధ్యేన జగామ నగవంతి చ || 5.2.6 ||

శైలాంశ్చ తరుసంఘన్నాన్ వనరాజీశ్చ పుష్పితాః |
అభిచక్రామ తేజస్వీ హనూమాన్ ప్లవగర్షభః || 5.2.7 ||

స తస్మిన్నచలే తిష్ఠన్ వనాన్యుపవనాని చ |
స నగాగ్రే స్థితాం లంకాం దదర్శ పవనాత్మజః || 5.2.8 ||

సరలాన్ కర్ణికారాంశ్చ ఖర్జూరాంశ్చ సుపుష్పితాన్ |
ప్రియాలాన్ ముచులిందాంశ్చ కుటజాన్ కేతకానపి || 5.2.9 ||

ప్రియంగూన్ గంధపూర్ణాంశ్చ నీపాన్ సప్తచ్ఛదాంస్తథా |
అసనాన్ కోవిదారాంశ్చ కరవీరాంశ్చ పుష్పితాన్ || 5.2.10 ||

పుష్పభారనిబద్ధాంశ్చ తథా ముకులితానపి |
పాదపాన్ విహగాకీర్ణాన్ పవనాధూతమస్తకాన్ || 5.2.11 ||

హంసకారండవాకీర్ణా వాపీః పద్మోత్పలావృతాః |
ఆక్రీడాన్ వివిధాన్ రమ్యాన్ వివిధాంశ్చ జలాశయాన్ || 5.2.12 ||

సంతతాన్ వివిధైర్వృక్షైః సర్వర్తుఫలపుష్పితైః |
ఉద్యానాని చ రమ్యాణి దదర్శ కపికుంజరః || 5.2.13 ||

సమాసాద్య చ లక్ష్మీవాన్ లంకాం రావణపాలితాం |
పరిఖాభిః సపద్మాభిః సోత్పలాభిరలంకృతాం || 5.2.14 ||

సీతాపహరణాత్ తేన రావణేన సురక్షితాం |
సమంతాద్ విచరద్భిశ్చ రాక్షసైరుగ్రధన్విభిః || 5.2.15 ||

కాంచనేనావృతాం రమ్యాం ప్రాకారేణ మహాపురీం |
గృహైశ్చ గిరిసంకాశైః శారదాంబుదసన్నిభైః || 5.2.16 ||

పాండురాభిః ప్రతోలీభిరుచ్ఛాభిరభిసంవృతాం |
అట్టాలకశతాకీర్ణాం పతాకాధ్వజశోభితాం || 5.2.17 ||

తోరణైః కాంచనైర్దివ్యైర్లతాపంక్తివిరాజితైః |
దదర్శ హనుమాన్ లంకాం దేవో దేవపురీమివ || 5.2.18 ||

గిరిమూర్ధ్ని స్థితాం లంకాం పాండురైర్భవనైః శుభైః |
దదర్శ స కపిః శ్రీమాన్ పురీమాకాశగామివ || 5.2.19 ||

పాలితాం రాక్షసేంద్రేణ నిర్మితాం విశ్వకర్మణా |
ప్లవమానామివాకాశే దదర్శ హనుమాన్ కపిః || 5.2.20 ||

వప్రప్రాకారజఘనాం విపులాంబువనాంబరాం |
శతఘ్నీశూలకేశాంతామట్టాలకావతంసకాం || 5.2.21 ||

మనసేవ కృతాం లంకాం నిర్మితాం విశ్వకర్మణా |
ద్వారముత్తరమాసాద్య చింతయామాస వానరః || 5.2.22 ||

కైలాసనిలయప్రఖ్యమాలిఖంతమివాంబరం |
ద్రియమాణమివాకాశముచ్చితైర్భవనోత్తమైః || 5.2.23 ||

సంపూర్ణాం రాక్షసైర్హోరైర్నాగైర్భోగవతీమివ |
అచింత్యాం సుకృతాం స్పష్టాం కుబేరాధ్యుషితాం పురా || 5.2.24 ||

దంష్ట్రాభిర్బహుభిః శూరైః శూలపట్టిశపాణిభిః |
రక్షితాం రాక్షసైర్హోరైర్గుహామాశీవిషైరివ || 5.2.25 ||

తస్యాశ్చ మహతీం గుప్తిం సాగరం చ నిరీక్ష్య సః |
రావణం చ రిపుం ఘోరం చింతయామాస వానరః || 5.2.26 ||

ఆగత్యాపీహ హరయో భవిష్యంతి నిరర్థకాః |
నహి యుద్ధేన వై లంకా శక్యా జేతుం సురైరపి || 5.2.27 ||

ఇమాం త్వవిషమాం లంకాం దుర్గాం రావణపాలితాం |
ప్రాప్యాపి సుమహాబాహుః కిం కరిష్యతి రాఘవః || 5.2.28 ||

అవకాశో న సామృన్తు రాక్షసేష్వభిగమ్యతే |
న దానస్య న భేదస్య నైవ యుద్ధస్య దృశ్యతే || 5.2.29 ||

చతుర్ణామేవ హి గతిర్వానరాణాం తరస్వినాం |
వాలిపుత్రస్య నీలస్య మమ రాజ్ఞశ్చ ధీమతః || 5.2.30 ||

యావజ్జానామి వైదేహీం యది జీవతి వా న వా |
తత్రైవ చింతయిష్యామి దృష్ట్వా తాం జనకాత్మజాం || 5.2.31 ||

తతః స చింతయామాస ముహూర్తం కపికుంజరః |
గిరేః శృంగే స్థితస్తస్మిన్ రామస్యాభ్యుదయం తతః || 5.2.32 ||

అనేన రూపేణ మయా న శక్యా రక్షసాం పురీ |
ప్రవేష్టుం రాక్షసైర్గుప్తా క్రూరైర్బలసమన్వితైః || 5.2.33 ||

మహాజసో మహావీర్యా బలవంతశ్చ రాక్షసాః |
వంచనీయా మయా సర్వే జానకీం పరిమార్గతా || 5.2.34 ||

లక్ష్మ్యాలక్ష్మ్యేణ రూపేణ రాత్రౌ లంకాపురీ మయా |
ప్రాప్తకాలం ప్రవేష్టుం మే కృత్యం సాధయితుం మహత్ || 5.2.35 ||

తాం పురీం తాదృశీం దృష్ట్వా దురాధర్షాం సురాసురైః |
హనూమాంశ్చింతయామాస వినిఃశ్వస్య ముహుర్ముహుః || 5.2.36 ||

కేనోపాయేన పశ్యేయం మైథిలీం జనకాత్మజాం |
అదృష్టో రాక్షసేంద్రేణ రావణేన దురాత్మనా || 5.2.37 ||

న వినశ్యేత్ కథం కార్యం రామస్య విదితాత్మనః |
ఏకామేకస్తు పశ్యేయం రహితే జనకాత్మజాం || 5.2.38 ||

భూతాశ్చార్థా వినశ్యంతి దేశకాలవిరోధితాః |
విక్లవం దూతమాసాద్య తమః సూర్యోదయే యథా || 5.2.39 ||

అర్థానర్థాంతరే బుద్ధిర్నిశ్చితాపి న శోభతే |
ఘాతయంతీహ కార్యాణి దూతాః పండితమానినః || 5.2.40 ||

న వినశ్యేత్ కథం కార్యం వైక్లవ్యం న కథం భవేత్ |
లంఘనం చ సముద్రస్య కథం ను న భవేద్ వృథా || 5.2.41 ||

మయి దృష్టే తు రక్షోభీ రామస్య విదితాత్మనః |
భవేద్ వ్యర్థమిదం కార్యం రావణానర్థమిచ్ఛతః || 5.2.42 ||

నహి శక్యం క్వచిత్ స్థాతుమవిజ్ఞాతేన రాక్షసైః |
అపి రాక్షసరూపేణ కిముతాన్యేన కేనచిత్ || 5.2.43 ||

వాయురప్యత్ర నాజ్ఞాతశ్చరేదితి మతిర్మమ |
నహ్యత్రావిదితం కించిద్ రక్షసాం భీమకర్మణాం || 5.2.44 ||

ఇహాహం యది తిష్ఠామి స్వేన రూపేణ సంవృతః |
వినాశముపయాస్యామి భర్తురర్థశ్చ హాస్యతి || 5.2.45 ||

తదహం స్వేన రూపేణ రజన్యాం హ్రస్వతాం గతః |
లంకామభిపతిష్యామి రాఘవస్యార్థసిద్ధయే || 5.2.46 ||

రావణస్య పురీం రాత్రౌ ప్రవిశ్య సుదురాసదాం |
ప్రవిశ్య భవనం సర్వం ద్రక్ష్యామి జనకాత్మజాం || 5.2.47 ||

ఇతి నిశ్చిత్య హనుమాన్ సూర్యస్యాస్తమయం కపిః |
ఆచకాంక్షే తదా వీరో వైదేహ్యో దర్శనోత్సుకః || 5.2.48 ||

సూర్యే చాస్తం గతే రాత్రౌ దేహం సంక్షిప్య మారుతిః |
వృషదంశకమాత్రోఽథ బభూవాద్భుతదర్శనః || 5.2.49 ||

ప్రదోషకాలే హనుమాంస్తూర్ణముత్పత్య వీర్యవాన్ |
ప్రవివేశ పురీం రమ్యాం ప్రవిభక్తమహాపథాం || 5.2.50 ||

ప్రాసాదమాలావితతాం స్తంభైః కాంచనసన్నిభైః |
శాతకుంభనిభైర్జాలైర్గంధర్వనగరోపమాం || 5.2.51 ||

సప్తభౌమాష్టభౌమైశ్చ స దదర్శ మహాపురీం |
తలైః స్ఫటికసంకీర్ణైః కార్తస్వరవిభూషితైః || 5.2.52 ||

వైదూర్యమణిచిత్రైశ్చ ముక్తాజాలవిభూషితైః |
తైస్తైః శుశుభిరే తాని భవనాన్యత్ర రక్షసాం || 5.2.53 ||

కాంచనాని విచిత్రాణి తోరణాని చ రక్షసాం |
లంకాముద్యోతయామాసుః సర్వతః సమలంకృతాం || 5.2.54 ||

అచింత్యామద్భుతాకారాం దృష్ట్వా లంకాం మహాకపిః |
ఆసీద్ విషణ్ణో హృష్టశ్చ వైదేహ్యో దర్శనోత్సుకః || 5.2.55 ||

స పాండురావిధ్వవిమానమాలినీం
మహార్హజాంబూనదజాలతోరణాం |
యశస్వినీం రావణబాహుపాలితాం
క్షపాచరైర్భీమబలైః సుపాలితాం || 5.2.56 ||

చంద్రోఽపి సాచివ్యమివాస్య కుర్వం -
స్తారాగణైర్మధ్యగతో విరాజన్ |
జ్యోత్స్నావితానేన వితత్య లోకా -
నుత్తిష్ఠతేఽనేకసహస్రరశ్మిః || 5.2.57 ||

శంఖప్రభం క్షీరమృణాలవర్ణ -
ముద్గచ్ఛమానం వ్యవభాసమానం |
దదర్శ చంద్రం స కపిప్రవీరః
పోఘ్నాయమానం సరసీవ హంసం || 5.2.58 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ద్వితీయః సర్గః ||